

קוסובו ויחסיה עם ישראל

סיכום מפגש עם אנוור הוג'אי
חבר פרלמנט בקוסובו, יו"ר ועדת החוץ, ושר החוץ לשעבר

מפגש עם מכון מיתווים, 24 בפברואר 2015

בפברואר 2015 ביקר בישראל אנוור הוג'אי מקוסובו – חבר פרלמנט, יו"ר ועדת החוץ, ושר החוץ לשעבר. מטרת הביקור הייתה לקדם פרק חדש ביחסים בין ישראל לקוסובו, ובמהלכו נפגש מר הוג'אי גם עם מכון מיתווים ושוחח עם קבוצת מומחים שהזמין המכון. הפגישה התמקדה במצב החברתי-פוליטי בקוסובו, במעמדה הבינלאומי, וביחסי קוסובו-ישראל. מסמך זה מסכם את עיקרי הדברים שנשא מר הוג'אי במהלך הפגישה.

- **הכרזת העצמאות של קוסובו ב-2008 לא הייתה חד-צדדית**, בניגוד למה שנהוג לטעון. היא הייתה מתואמת עם הקהילה הבינלאומית, ויצאה לפועל לאחר סבבי משא ומתן עם סרביה, שהתנהלו בחסות האו"ם. הכוח הבינלאומי בהובלת האו"ם שהוצב במדינה היה סיפור הצלחה יוצא דופן, וגם אם לא התכוון לכך – הוביל לבסוף להקמת המדינה.
- **אסור להשוות בין התפרקות יוגוסלביה להתפרקות ברית המועצות**. במקרה הסובייטי, היה תיאום בין המדינות המתפרקות למוסקבה, שנתנה את ברכתה להכרזת העצמאות. בבלקן, לא היה גוף מרכזי שניתן לתאם איתו, ושהיה מוכן להסכים להקמת מדינות חדשות. **קוסובו קמה 30 שנה לאחר שיוגוסלביה כבר התפרקה**. במקרה הסובייטי, הדברים התרחשו במהרה.
- בקוסובו יש 90% אלבנים, אך היא עדיין **מדינה רב-אתנית** ולא אלבנית. קוסובו היא דוגמה מוצלחת לאופן בו מדינה עם קבוצות אתניות שונות יכולה **לשלב את הקבוצות השונות מבחינה פוליטית, חברתית, וכלכלית**. בפרלמנט של קוסובו יש 120 מושבים, ו-20 מהם מוקצים לנציגי קהילות. נוכחותם בפרלמנט מובטחת, גם אם יקבלו מעט קולות ברמה הארצית. יש גם מנגנון של חלוקת-סמכויות קבועה – למשל, סגן ראש הממשלה תמיד יהיה מהמיעוט הסרבי, וכך גם שני שרים אחרים בממשלה. **בקוסובו לא רק בונים מדינה, אלא גם בונים חברה**.
- מאז הקמתה, ידעה קוסובו **יציבות פוליטית**. למדינה קטנה וחדשה, יציבות היא דבר מרכזי. לפני 20 שנה, המצב בקוסובו היה כאוטי, כמו במזרח התיכון של ימינו. הרבה השתנה מאז. קוסובו היא גם **סיפור הצלחה כלכלי**. היא הוקמה בזמן של משבר כלכלי חמור באירופה, ואף על פי כן הצליחה להגביר את שיעורי הצמיחה שלה, שעומדים כיום על 4-5%. הכרזת העצמאות סייעה גם למצב הכלכלי-חברתי, ולא רק לפוליטי. **רבים חזרו לקוסובו מהתפוצות**, והביאו עמם תרבויות שונות, שפות שונות, כלים שונים, שמייעים לבניית המדינה וליצירת חברה תוססת.

- בשנים האחרונות ערכה קוסובו שורה ארוכה של **רפורמות בתחומי כלכלה, משפט, תקשורת חופשית, חברה אזרחית ועוד**, בהתאם לדרישות האיחוד האירופי. הדבר הוביל לחתימה על **הסכם אסוציאציה עם האיחוד האירופי**, שיוכל בעתיד להוביל לחברות מלאה באיחוד. הצטרפות לאיחוד האירופי מותנית בהגעה להסכם עם סרביה. הדבר נכון גם לגבי הסרבים, שחייבים להגיע להסכם עם קוסובו לפני שיתקבלו לאיחוד. מאז 2011, מתקיים **דיאלוג בין קוסובו לסרביה**, בחסות האיחוד האירופי, בנושא נרמול היחסים ביניהן כמדינות עצמאיות. נחתמו כבר לכ-30 הסכמים, והוקמו כבר ששה מעברי גבול. הוסכם שסרביה לא תחסום את חברות קוסובו באיחוד האירופי ולהיפך.
- **108 מדינות כבר הכירו בקוסובו**, ולמעלה מ-95% מהן הן מדינות דמוקרטיות. בנוסף, קוסובו חברה בכ-50 ארגונים רב-לאומיים. **לקוסובו יש קשרים טובים גם עם מדינות שלא הכירו בה. יוון, למשל, לא מכירה בקוסובו בגלל המשבר הכלכלי היווני, ולא בגלל חשש מהשלכות ההכרה על הסכסוך בקפריסין, שיוון מעורבת בו. היוונים כבר התכוונו להכיר בקוסובו, אך נסוגו בגלל המשבר. סין, בשונה מבעבר, מתייחסת כיום לקוסובו כסוגיה שעל האיחוד האירופי לפתור, והיא לא תפעל לחסום הכרה בעצמאות קוסובו. לרוסיה יש משרד קישור בקוסובו, והם מסרבים להכיר בה רק בגלל שהסרבים ביקשו מהם לעשות כן. לקוסובו יש מעמד חזק באיחוד האירופי ובארצות הברית. לסרביה יש מעמד חזק באו"ם, בייחוד בגלל הקשרים שלה עם רוסיה. בסופו של דבר, לסרביה יש אינטרס להגיע להסכם ולנורמליזציה עם קוסובו, כי אחרת היא לא תתקבל לעולם לאיחוד האירופי.**
- בקוסובו יש קהילה יהודית קטנה. **במלחמת העולם השנייה הגנו בקוסובו על היהודים.** ראו בהם כמי שחובה להגן עליהם בגלל המסורת האלבנית המקומית של הכנסת אורחים. בשונה ממדינות אחרות בבלקן, **בקוסובו לא הייתה תנועה אנטישמית.**
- **קוסובו מעוניינת לפתוח פרק חדש ביחסים עם ישראל, גם ברמה הפוליטית אך גם מבחינה חברתית וכלכלית.** הביקור נועד להעביר לישראל מסר שלא ניתן לעצור את ההיסטוריה ושקוסובו תישאר עצמאית לנצח. **קוסובו רוצה שישראל תכיר בה.** ישראל צריכה לשפוט את קוסובו כמקרה בפני עצמו, ולא לעשות הקבלות בין הכרזת העצמאות של קוסובו לזו של הפלסטינים. **קוסובו נוקטת בעמדה פרו-ישראלית, והיא הבהירה לישראל שבכוונתה להמשיך בכך.** קוסובו היא מדינה מערבית, מודרנית ודמוקרטית – כמו ישראל. לקוסובו ולישראל יש גם את אותן בנות ברית במרחב האירו-אטלנטי, ובראשן ארצות הברית. **בשבע השנים האחרונות קוסובו לא לחצה על ישראל להכיר בה, אך כעת הגיע הזמן.**
- בקוסובו ציפו שאחרי שסרביה הצביעה באו"ם בעד ההכרה במדינה הפלסטינית, ישראל תהיה מוכנה לחרוג מהמדיניות שלה בעניין סרביה וקוסובו, ולהבהיר לסרבים שלהצבעתם באו"ם יהיה מחיר בדמות הכרה ישראלית אפשרית בקוסובו. זה לא קרה. הסרבים הרי גם הכירו (דרך יוגוסלביה) בעצמאות הפלסטינית לאחר הכרזת אש"פ ב-1988. משום מה, **ישראל שומרת אמונים לסרבים, למרות שהם מצביעים בעד העמדות הפלסטיניות.**